

Интернет програмирање

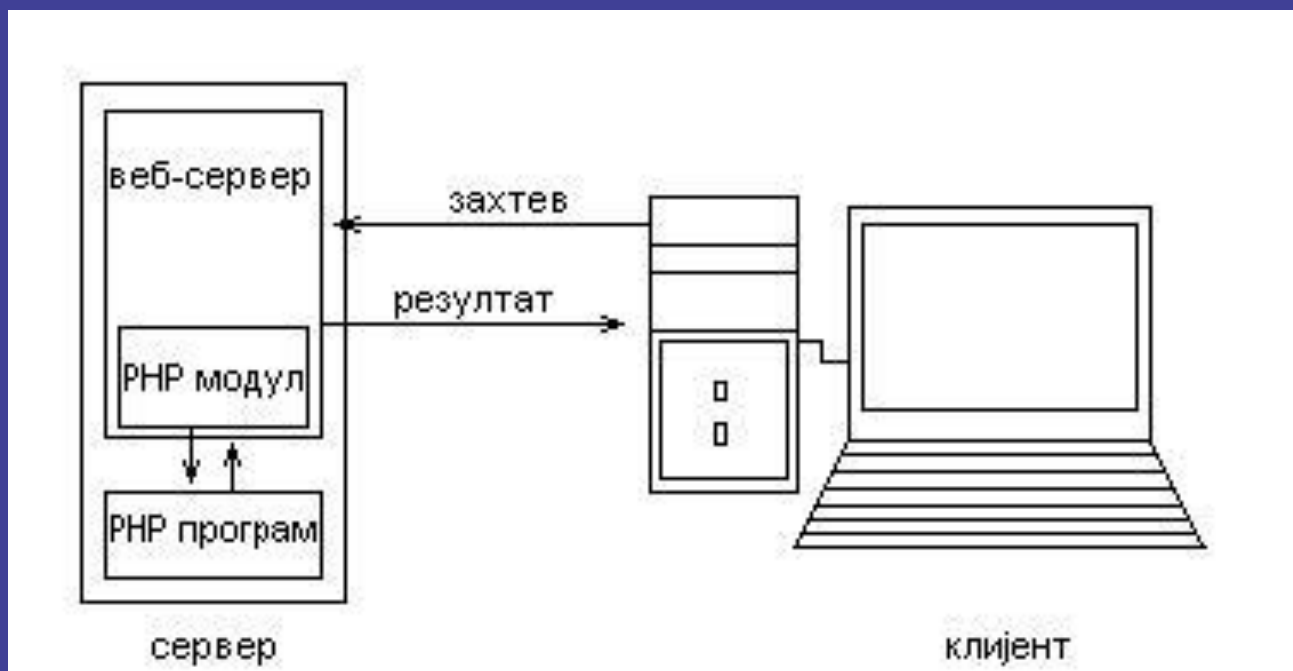

PHP и веб

Извршавање PHP-а

- Програм који се напише у PHP-у не захтева превођење, већ се интерпретира при сваком извршавању

Променљива `$_SERVER`

- Супер-глобална променљива `$_SERVER` је асоцијативни низ који садржи информације о заглављима, путањама и локацијама скриптова
- Елементе овог низа креира веб сервер на ком се извршава PHP скрипта
 - Обично су `$_SERVER` укључене вредности оних променљивих које су описане у CGI 1.1 спецификацији, тј. у документу RFC 3875
 - Нема гаранције да ће да ће сваки веб сервер обезбедити све податке – могуће је да неке не укључи, али и да обезбеди неке неуобичајене

Променљива \$_SERVER (2)

- Пример коришћења променљиве \$_SERVER

zad13-02-super-globalno-_SERVER.php pog13-php-super-globalne-promenljive

```
1 <?php
2
3 echo $_SERVER['PHP_SELF'];
4 echo "<br/>";
5 echo $_SERVER['SERVER_ADDR'];
6 echo "<br/>";
7 echo $_SERVER['SERVER_NAME'];
8 echo "<br/>";
9 echo $_SERVER['SERVER_PROTOCOL'];
10 echo "<br/>";
11 echo $_SERVER['HTTP_HOST'];
12 echo "<br/>";
13 echo $_SERVER['HTTP_USER_AGENT'];
14 echo "<br/>";
15 echo $_SERVER['REMOTE_ADDR'];
16 echo "<br/>";
17 echo $_SERVER['REMOTE_PORT'];
18 echo "<br/>";
19 echo $_SERVER['SCRIPT_FILENAME'];
20 echo "<br/>";
21 echo $_SERVER['SCRIPT_NAME'];
22 echo "<br/>";
23
24 ?>
```


\$_REQUEST и форма

- Супер-глобална променљива **\$_REQUEST** је асоцијативни низ који садржи информације о захтеву: вредности параметара прослеђених скрипту методом GET, вредности параметара прослеђених методом POST и вредности које су прослеђене скрипту коришћењем колачића
- Елементе овог низа креира веб сервер на ком се извршава PHP скрипта
- **Форма** је део HTML документа чија је функција прикупљање података од корисника
- У зависности од акције корисника, добијена информација се може проверити код корисника, затим се може послати као захтев серверу на поновну проверу и обраду података, а у потреби на крају се може послати и повратна информација

\$_REQUEST и форма (2)

- Форме су заправо невидљиви контејнери постављени између ознака за почетак `<form>` и крај `</form>`. Битни атрибути ове форме су:
 - action - садржи веб адресу на серверу на којој ће се извршити обрада информације добијене из формулара
 - method - дефинише методу за преношење података из формеПостоје две методе: GET и POST
- Метода GET се користи ако се не наведе ни једна метода. Њоме се информација унета у форму надовезује на веб адресу из атрибута action
- Метода POST преноси информацију као део документа у облику улазног тока података

\$_REQUEST и форма (3)

- Пример HTML стране која садржи форму из које треба проследити унос корисника

test-operacije-start.html pog13-php-super-globalne-promenljive\zad13-02-_REQUEST-operacije

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7   <form method="post" action="operacije.php">
8     <table border="0">
9       <tr>
10        <td> Prvi operand: </td>
11        <td>
12          <input type="text" name="prvi" /> </td>
13      </tr>
14      <tr>
15        <td> Drugi operand:</td>
16        <td>
17          <input type="text" name="drugi" /> </td>
18      </tr>
19      <tr>
20        <td colspan="2" align="center">
21          <input type="submit" value="Operacije" /> </td>
22      </tr>
23    </table>
24  </form>
25 </body>
26 </html>
```


\$_REQUEST и форма (4)

- Пример PHP стране која користи \$_REQUEST ради процесирања података које је корисник унео преко форме

operacije.php pog13-php-super-globalne-promenljive/zad13-02-_REQUEST-operacije

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <body>
4 <?php
5 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "POST")
6 {
7     // pokupi vrednosti iz ulaznih polja
8     $x = $_REQUEST['prvi'];
9     echo $x;
10    echo "<br/>";
11    $y = $_REQUEST['drugi'];
12    echo "$y<br/><br/>";
13
14    $z = $x + $y;
15    echo "$x + $y = $z";
16    echo "<br/>";
17
18    $z = $x - $y;
19    echo "$x - $y = $z <br/>";
20
21    $z = $x * $y;
22    echo "$x * $y = $z <br/>";
23
24    $z = $x / $y;
25    echo "$x / $y = $z <br/>";
26
27    $z = $x % $y;
28    echo "$x % $y = $z ";
29 }
30 ?>
31
32 </body>
33 </html>
```


\$_REQUEST и форма (5)

- Пример PHP стране која садржи форму и на тој истој страни коришћењем \$_REQUEST обрађује податке које је корисник унео кроз форму

zad13-04-super-globalno-_REQUEST.php pog13-php-super-globalne-promenljive

```
1 <html>
2 <body>
3
4 <form method="post" action=" <?php echo $_SERVER['PHP_SELF'];?> ">
5   Prezime: <input type="text" name="prezime">
6   <input type="submit">
7 </form>
8
9 <?php
10
11 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "POST")
12 {
13     // pokupi vrednosti iz ulaznih polja
14     $prezime = $_REQUEST['prezime'];
15     if (empty($prezime))
16     {
17         echo "Prezime je prazno.";
18     } else
19     {
20         echo "Zdravo, " . $prezime . ".";
21     }
22 }
23
24 ?>
25
26 </body>
27 </html>
```


\$_POST и форма

- Супер-глобална променљива **\$_POST** је асоцијативни низ који садржи информације о вредности параметара прослеђених методом POST
- Елементе овог низа креира веб сервер на ком се извршава PHP скрипта
- Пример HTML стране која садржи форму из које треба проследити унос корисника

test-post-start.html pog13-php-super-globalne-promenljive\zad13-06-super-globalno-_POST

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7   <form method="post" action="test-post.php">
8     Презиме: <input type="text" name="prezime">
9     <input type="submit">
10  </form>
11 </body>
12 </html>
```


\$_POST и форма (2)

- Пример PHP стране која користи \$_POST ради процесирања података које је корисник унео преко форме

test-post.php pog13-php-super-globalne-promenljive\zad13-06-super-globalno-_POST

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 <?php
9 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "POST")
10 {
11   // pokupi vrednosti iz ulaznih polja
12   $prezime = $_POST['prezime'];
13   if (empty($prezime))
14   {
15     echo "Презиме је празно.";
16   } else
17   {
18     echo "Здраво, " . $prezime . ".";
19   }
20 }
21 ?>
22
23 </body>
24 </html>
```


\$_POST и форма (3)

- Пример PHP стране која садржи форму и на тој истој страни коришћењем \$_POST обрађује податке које је корисник унео кроз форму

zad13-07-super-globalno-_POST.php pog13-php-super-globalne-promenljive

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 <form method="post" action=" <?php echo $_SERVER['PHP_SELF'];?> ">
9   Презиме: <input type="text" name="prezime">
10  <input type="submit">
11 </form>
12
13 <?php
14 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "POST")
15 {
16     // pokupi vrednosti iz ulaznih polja
17     $prezime = $_POST['prezime'];
18     if (empty($prezime))
19     {
20         echo "Презиме је празно.";
21     } else
22     {
23         echo "Здраво, " . $prezime . ".";
24     }
25 }
26 ?>
27
28 </body>
29 </html>
```


\$_POST и форма (4)

- Пример PHP стране која садржи форму са разним типовима поља и истој страни обрађује податке које је корисник унео

dobro-dosli.php pog14-php-forme\zad14-03-forma-validacija-parametri

```

1 <!DOCTYPE HTML>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 <?php
9 // postavi promenljive na prazne niske
10 $ime = $email = $pol = $komentar = $sajt = "";
11
12 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "POST")
13 {
14   $ime = test_input($_POST["ime"]);
15   $email = test_input($_POST["email"]);
16   $sajt = test_input($_POST["sajt"]);
17   $komentar = test_input($_POST["komentar"]);
18   $pol = test_input($_POST["pol"]);
19 }
20
21 function test_input($data)
22 {
23   $data = trim($data);
24   $data = stripslashes($data);
25   $data = htmlspecialchars($data);
26   return $data;
27 }
28 ?>
29

```

dobro-dosli.php pog14-php-forme\zad14-03-forma-validacija-parametri

```

29
30 <h2>Пример валидације форме </h2>
31 <form method="post" action="<?php echo htmlspecialchars($_SERVER["PHP_SELF"]);?>">
32   Име: <input type="text" name="ime">
33   <br><br>
34   E-mail: <input type="text" name="email">
35   <br><br>
36   Веб сајт: <input type="text" name="sajt">
37   <br><br>
38   Коментар: <textarea name="komentar" rows="5" cols="40"></textarea>
39   <br><br>
40   Пол:
41   <input type="radio" name="pol" value="female">Женски
42   <input type="radio" name="pol" value="male">Мушки
43   <br><br>
44   <input type="submit" name="submit" value="Submit">
45 </form>
46
47 <?php
48 echo "<h2>Унесено је:</h2>";
49 echo $ime;
50 echo "<br>";
51 echo $email;
52 echo "<br>";
53 echo $sajt;
54 echo "<br>";
55 echo $komentar;
56 echo "<br>";
57 echo $pol;
58 ?>
59
60 </body>
61 </html>

```


\$_GET, линк и форма

- Супер-глобална променљива **\$_GET** је асоцијативни низ који садржи вредности параметара прослеђених скрипту методом GET
- Елементе овог низа креира веб сервер на ком се извршава PHP скрипта
- Пример HTML стране која садржи линк према страни и прослеђене параметре

```
test-get-start.html pog13-php-super-globalne-promenljive\zad13-08-super-globalno-_GET
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 <a href="test-get.php?tema=УВИТ&fakultet=МатФ">Test $_GET</a>
9
10 </body>
11 </html>
```


\$_GET, линк и форма (2)

- Пример PHP стране која користи \$_GET ради процесирања параметара које је корисник проследио кликом на линк

```
test-get.php  pog13-php-super-globalne-promenljive\zad13-08-super-globalno-_GET
1  <!DOCTYPE html>
2  <html>
3  <head>
4    <meta charset="UTF-8">
5  </head>
6  <body>
7
8  <?php
9  echo "Слушам предмет " . $_GET['tema'] . " факултету " . $_GET['fakultet'];
10 ?>
11
12 </body>
13 </html>
```


\$_GET, линк и форма (3)

- Пример HTML стране која садржи форму из које треба проследити унос корисника

dobro-dosli-start.html pog14-php-forme\zad14-02-forma-get

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8   <form action="dobro-dosli.php" method="get">
9     Ime:
10    <input type="text" name="ime">
11    <br> E-mail:
12    <input type="text" name="email">
13    <br>
14    <input type="submit">
15  </form>
16
17 </body>
18
19 </html>
```


\$_GET, линк и форма (4)

- Пример PHP стране која користи \$_GET ради процесирања података које је корисник унео преко форме

dobro-dosli.php pog14-php-forme\zad14-02-forma-get

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 Dobro dosli, <?php echo $_GET["ime"]; ?><br>
9 Vasa email adresa je: <?php echo $_GET["email"]; ?>
10
11 </body>
12 </html>
```


\$_GET, линк и форма (5)

- Пример PHP стране која садржи форму и коришћењем \$_GET обрађује податке које је корисник унео кроз форму

zad13-09-super-globalno-_GET.php pog13-php-super-globalne-promenljive

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <head>
4   <meta charset="UTF-8">
5 </head>
6 <body>
7
8 <form method="get" action=" <?php echo $_SERVER['PHP_SELF'];?> ">
9   Презиме: <input type="text" name="prezime">
10  <input type="submit">
11 </form>
12
13 <?php
14 if ($_SERVER["REQUEST_METHOD"] == "GET")
15 {
16     // pokupi vrednosti iz ulaznih polja
17     $prezime = "";
18     if(isset($_GET['prezime']))
19         $prezime = $_GET['prezime'];
20     if (empty($prezime))
21     {
22         echo "Презиме је празно.";
23     } else
24     {
25         echo "Здраво, " . $prezime . " .";
26     }
27 }
28 ?>
29
30 </body>
31 </html>
```


Функције `include` и `require`

- Помоћу функција `include` и `require` се у PHP скрипту учитава датотека. Та датотека може садржавати PHP наредбе, текст, HTML исечке...
- Ефекат позива за ове функција у PHP скрипту је да се садржај датотеке-аргумента упише на место где се налази позив функције (уместо позива)
- Функција `require` има исти ефекат као `include`, с тим што се у случају када датотека-аргумент не постоји зауставља извршавање PHP скрипта (док `include` само пријави грешку и наставља са извршавањем)

Функције include и require (2)

- Пример коришћења функције include у како би различите стране веб апликације имале исто подножје и мени

podnozje.php pog16-php-include-require\zad16-02-ukljuci-meni\resursi

```
1 <?php
2 echo "<p>Ovaj kurs se realizuje od 2006. do " . date("Y") . ". na Matematickom fakultetu</p>";
3 ?>
```

meni.php pog16-php-include-require\zad16-02-ukljuci-meni\resursi

```
1 <?php
2 $putanjaKoren="/Matf-UVIT/pog16-php-include-require/zad16-02-ukljuci-meni";
3 echo '<a href="' . $putanjaKoren . '/index.php">Polazna strana</a> -
4 <a href="' . $putanjaKoren . '/HTML-lekcije/index.php">HTML lekcije</a> -
5 <a href="' . $putanjaKoren . '/MySQL-lekcije/index.php">MySQL lekcije</a> -
6 <a href="' . $putanjaKoren . '/PHP-lekcije/index.php">PHP lekcije </a>';
7 ?>
```

└─ zad16-02-ukljuci-meni

- └─ HTML-lekcije
 - index.php
- └─ MySQL-lekcije
 - index.php
- └─ PHP-lekcije
 - index.php
- └─ resursi
 - meni.php
 - podnozje.php
 - index.php

index.php pog16-php-include-require\zad16-02-ukljuci-meni

```
1 <html>
2 <body>
3
4 <?php include 'resursi/meni.php';?>
5
6 <h1>Doborodosli u Uvod u veb i internet tehnologije!</h1>
7
8 <p>Ovo je strana o Internet programiranju.</p>
9 <p>razmatra se predmet i sadrzaj koji se proucava u predmeta.</p>
10 <br><br><br>
11
12 <?php include 'resursi/podnozje.php';?>
13
14 </body>
15 </html>
```

index.php pog16-php-include-require\zad16-02-ukljuci-meni\PHP-lekcije

```
1 <html>
2 <body>
3
4 <?php include '../resursi/meni.php';?>
5
6 <h1>Doborodosli u PHP!</h1>
7
8 <p>Ovo je strana posvecena PHP-u.</p>
9 <p>Sad se govori skriptabilnom priogramskom jeziku PHP.</p>
10 <br><br><br>
11
12 <?php include '../resursi/podnozje.php';?>
13
14 </body>
15 </html>
```


Функције include и require (3)

- Пример коришћења функције include у како би се укључиле дефиниције PHP променљивих

promenljive.php pog16-php-include-require\zad16-03-ukljuci-definicije

```
1 <?php
2 $boja= 'crvena';
3 $auto= 'BMW';
4 ?>
```

└─ zad16-03-ukljuci-definicije

index.php
promenljive.php

index.php pog16-php-include-require\zad16-03-ukljuci-definicije

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <body>
4
5 <h1>Dobrodosli!</h1>
6 <?php
7 include 'promenljive.php';
8 echo "Ja imam auto marke $auto, a boja je $boja.";
9 ?>
10
11 </body>
12 </html>
```


Функције include и require (4)

- Пример који одликова разлику у коришћењу функције include и функције require

koristi-include.php pog16-php-include-require\zad16-04-ukljucuje-zahteva

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <body>
4
5 <h1>Dobro dosli!</h1>
6 <?php
7 include 'nema-te-datoteke.php';
8 echo "Ja imam auto marke $auto, a boja je $boja.";
9 ?>
10
11 </body>
12 </html>
```

koristi-require.php pog16-php-include-require\zad16-04-ukljucuje-zahteva

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <body>
4
5 <h1>Dobro dosli!</h1>
6 <?php
7 require 'nema-te-datoteke.php';
8 echo "Ja imam auto marke $auto, a boja je $boja.";
9 ?>
10
11 </body>
12 </html>
```


Колачићи

- Колачић је кратак блок података који скрипт смешта на клијентски рачунар.
- Колачић се шаље на рачунар клијента, тако што се пошаље HTTP заглавље у следећем формату:
header (set-cookie: IME=VREDNOST; [expires=DATUM;]
[path=PUTANJA;] [domain=IME_DOMENA;] [secure]);
- Заглавље за колачић се мора послати пре било ког другог заглавља
- PHP функција **setcookie** се користи за постављање колачића
setcookie(ime, vrednost [, istice][, putanja][, domen][, siguran]);
 - Овим настаје колачић задатог имена и вредности (остали параметри су необавезни)
 - Ако није задат рок трајања колачић важи неограничено
 - Параметри **putanja** и **domen** могу се употребити да би се задале адресе на које се колачић односи

Колачићи (2)

- Када веб прегледач успостави везу са одређеним сервером, најприје претражује своје локалне колачиће. Ако се неки међу њима односи на сервер с којим је успостављена веза, садржај тог колачића се прослеђује серверу и на тај начин се омогућава чување стања у комуникацији између сервера и клијента
- Пример PHP стране на којој је постављен колачић

zad18-01-podesi-kolacic.php pog18-php-kolacici

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <?php
3 $imeKolacica = "korisnik";
4 $vrednostKolacica = "Miki Maus";
5 setcookie($imeKolacica, $vrednostKolacica, time() + (86400 * 30), "/"); // 86400 = 1 day
6 ?>
7 <html>
8 <body>
9
10 Ovom stranicom se kolacic 'korisnik' podesava na vrednost 'Miki Maus', pri cemu kolacic istice za 30 dana.
11
12 </body>
13 </html>
```


Колачићи (3)

- Када клијент поново буде захтевао веб страну (нпр. при поновном учитавању веб стране) онда се садржају колачића може приступити преко асоцијативног низа `$_COOKIE`
- Пример PHP стране на којој се чита вредност колачића са датим именом

zad18-02-pretrazi-kolacic.php pog18-php-kolacici

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <html>
3 <body>
4
5 <?php
6 $imeKolacica = "korisnik";
7 if(!isset($_COOKIE[$imeKolacica]))
8 {
9     echo "Kolacic sa imenom '" . $imeKolacica . "' nije postavljen!";
10 }
11 else
12 {
13     echo "Kolacic '" . $imeKolacica . "' je postavljen!<br>";
14     echo "Vrednost je: " . $_COOKIE[$imeKolacica];
15 }
16 ?>
17
18 <p><strong>Napomena:</strong> Mozda ce trebati da se ponovo ucita strana da bi kolacic bio postavljen.</p>
19
20 </body>
21 </html>
```


Колачићи (4)

- Брисање колачића се постиже тако што се функцијом `setcookie` колачићу рок трајања постави на време које је већ истекло
- Пример PHP стране на која брише колачић са датим именом

zad18-03-obrisi-kolacic.php pog18-php-kolacici

```
1 <!DOCTYPE html>
2 <?php
3 // podesi da je kolacic 'korisnik' istekao pre sat vremena
4 setcookie("korisnik", "XXX", time() - 3600);
5 ?>
6 <html>
7 <body>
8
9 <?php
10 echo "Kolacic 'korisnik' je obrisan.";
11 ?>
12
13 </body>
14 </html>
```


Сесије

- Сесија је интеракција између клијента и сервера, где се комуникација одржава током вишеструког слања захтева и одговора
- Када корисник захтева одређену страницу, а затим пошаље још нови захтев, „чисти“ HTTP не омогућава да се утврди да ли су оба захтева дошла од истог корисника.
- Основна идеја управљања сесијама јесте у томе да се омогући праћење одређеног корисника током целе његове сесије на веб локацији
- Од верзије 4 па надаље, у PHP су стандардно уграђене функције за управљање сесијама
- Свакој PHP сесији се додељује јединствени идентификатор (SessionID), што је насумично одабран јединствени број
- PHP генерише идентификатор сесије и чува га на клијентском рачунару током трајања сесије

Сесије (2)

- Идентификатор сесије служи као кључ који омогућава да се одређене променљиве региструју као тзв. промјенљиве сесије (а те променљиве се чувају на серверу).
- Идентификатор сесије је једини податак који је доступан на клијентској страни (повезивањем клијента на сервер биће доступне и одговарајуће промјенљиве те сесије).
- За одржавање HTTP сесије користи се један од следећих механизма:
 1. параметри преко којих се одржава сесија преносе се преко колачића
 2. параметри преко којих се одржава сесија преносе се као дио URI-ја
 3. параметри преко којих се одржава сесија преносе се као скривена поља HTML форме

Сесије (3)

- Први корак у раду са сесијама на некој PHP страни је позив функције **session_start**
 - Ова функција прво проверава да ли већ постоји додељени SessionID
 - Ако не постоји, функција ће креирати нови идентификатор
 - Ако постоји, извршиће се учитавање вредности променљивих сесије које се чувају на серверском рачунару
- Супер-глобална променљива тј. асоцијативни низ **\$_SESSION** садржи информације о променљивима сесије
 - Допуштено је како читање вредности из асоцијативног низа **\$_SESSION**, тако и упис вредности у тај асоцијативни низ
 - Да би се креирала нека променљива сесије, довољно је да се упише вредност у суперглобалну променљиву **\$_SESSION**

Сесије (4)

- Пример покретања сесије и постављања променљивих сесије

```
zad19-01-pokretanje-sesije.php  pog19-php-sesije
1  <?php
2  // pokretanje sesije - mora biti prva naredba
3  session_start();
4  ?>
5  <!DOCTYPE html>
6  <html>
7  <body>
8
9  <?php
10 // Postavljanje promenljivih sesije
11 $_SESSION["omiljena.boja"] = "zelena";
12 $_SESSION["omiljena.zivotinja"] = "macka";
13 echo "Podesene su promenjive sesije.";
14 ?>
15
16 </body>
17 </html>
```


Сесије (5)

- Вредност постављене променљиве сесије се може прочитати на било којој другој PHP страни, под претпоставком да је претходно позвана функција **session_start**
- Пример читања вредности променљивих сесије

zad19-02-vrednosti-promenljivih-sesije.php pog19-php-sesije

```
1 <?php
2 session_start();
3 ?>
4 <!DOCTYPE html>
5 <html>
6 <body>
7
8 <?php
9 // prikazi vrednosti promenljivi sesije
10 echo "Omiljena boja mi je " . $_SESSION["omiljena.boja"] . "<br>";
11 echo "Omiljena zivotinja mi je " . $_SESSION["omiljena.zivotinja"] . ".";
12 ?>
13
14 </body>
15 </html>
```


Сесије (6)

- Да би се модификовала нека променљива сесије, довољно је да се упише нова вредност у ту променљиву
- Пример промене вредности променљивих сесије

zad19-04-promena-vrednosti-promenljive-sesije.php pog19-php-sesije

```
1 <?php
2 session_start();
3 ?>
4 <!DOCTYPE html>
5 <html>
6 <body>
7
8 <?php
9 // ovim se 'pregazi' dosadasnja vrednost promenljive sesije
10 $_SESSION["omiljena.boja"] = "zuta";
11 // ovim se podesi nova promenljiva sesije
12 $_SESSION["omiljeni.film"] = "Big Lebowski";
13 // prikazi sve promenljive sesije
14 print_r($_SESSION);
15 ?>
16
17 </body>
18 </html>
```


Сесије (7)

- Променљива сесије се брише помоћу функције **unset**
- Све променљиве сесије се бришу позивом функције **session_unset**
- Сесија се уништава позивом функције **session_destroy**
- Пример уништавања сесије

zad19-05-unistavanje-sesije.php pog19-php-sesije

```
1 <?php
2 session_start();
3 ?>
4 <!DOCTYPE html>
5 <html>
6 <body>
7
8 <?php
9 // ukloni sve promenljive sesije
10 session_unset();
11 // unisti sesiju
12 session_destroy();
13 echo "Sve promenljive sesije su uklonjene i sesija je unistena."
14 ?>
15 |
16 </body>
17 </html>
```


Сесије (8)

- Сесија омогућују постизање функционалност уласка/изласка (login/logout)
 - сваки нови корисник се прво усмерава на страну за улазак
 - корисник може даље да ради тек када прође страну за улазак
 - информације о идентификованом кориснику се потом користе на свим странама веб апликације, све до истека сесије
 - сесија истиче било зато што је корисник прошао кроз страну за излазак, било зато што је истекло предвиђено време
- Пример веб апликације са функционалношћу уласка/изласка

logout.php pog19-php-sesije\zad19-06-sesija-login-logout

```
1 <?php
2 session_start();
3 if(isset($_SESSION['name']))
4 {
5     unset($_SESSION['name']);
6     $_SESSION = array();
7     session_unset();
8     session_destroy();
9 }
10 echo '<h1>Uspesno ste izašli iz veb aplikacije</h1>';
11 ?>
```

▲ zad19-06-sesija-login-logout

```
login.php
logout.php
profile.php
profile2.php
```


Сесије (9)

- Пример веб апликације са функционалношћу уласка/изласка (наставак)

profile.php pog19-php-sesije\zad19-06-sesija-login-logout

```

1 <?php
2 session_start();
3 if(!isset($_SESSION['name']))
4 {
5     header("location: login.php");
6 }
7 $name=$_SESSION['name'];
8 ?>
9 <html>
10 <head>
11 <title>Profil korisnika <?php echo $name;?></title>
12 </head>
13 <body>
14 <h1>Zdravo, <?php echo $name; ?>. </h1>
15 <h1>Sada si na strani PROFILE!> </h1>
16 <br/>
17 <br/>
18 <h3><a href="profile2.php">Strana PROFILE 2</a></h3>
19 <h3><a href="logout.php">Izlazak</a></h3>
20 </body>
21 </html>

```

login.php pog19-php-sesije\zad19-06-sesija-login-logout

```

1 <?php
2 if(isset($_POST['user_name']))
3 {
4     session_start();
5     $_SESSION['name']=$_POST['user_name'];
6     //Storing the name of user in SESSION variable.
7     header("location: profile.php");
8 }
9 ?>
10 <html>
11 <head>
12 <title>Rukovanje sesijom</title>
13 </head>
14 <body>
15 <form action="" method="post" id="main_form">
16 <input type="text" name="user_name" size="40"><br />
17 <input type="submit" value="Ulazak!">
18 </form>
19 <br>
20 <br>
21 </body>
22 </html>

```

- Функција **header** шаље HTTP заглавље у сировом облику
- Ако је аргумент функције ниска облика **"location: адреса"**, биће извршена редирекција на веб страну са адресом **адреса**

Захвалница

Делови материјала ове презентације су преузети из:

- Скрипте из предмета Увод у веб и интернет програмирање на Математичком факултету, аутор проф. др Филип Марић
- Скрипте из предмета Информатика на Универзитету Milano Bicocca, аутор Mirko Cesarini
- Књиге Head First PHP & MySQL, аутори Lynn Beighley и Michael Morrison, издавач O'Reilly, 2009.
- Књиге Head First Servlets and JSP, аутори Bryan Basham, Kathy Sierra и Bert Bates, издавач O'Reilly, 2008.
- Веб сајта „W3Schools“, на адреси <http://www.w3schools.com>